

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 575/2023-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Jozef Holič s. r. o., Poľovnícka 4, Bernolákovo, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní sp. zn. 4C/5/2009 a jeho uzneseniam č. k. 4C/5/2009-573 zo 14. februára 2023 a č. k. 4C/5/2009-596 z 9. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny a prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práv na spravodlivé súdne konanie pred nezávislým a nestranným súdom a prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v spore a jeho rozhodnutiami o výške náhrady trov konania.

II.

2. Sťažovateľka sa spolu s manželom domáhali proti žalovanému zamestnávateľovi ich syna a žalovanej poisťovni zodpovednosti za prevádzku motorového vozidla žalovaného zamestnávateľa náhrady škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej smrťou ich syna pri dopravnej nehode počas výkonu práce. Nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 197/2017-30 zo 4. júla 2017 bolo vyslovené, že postupom okresného súdu v tomto konaní boli porušené ústavné práva sťažovateľky a jej manžela na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

3. Okresný súd následne ich žalobu sčasti proti žalovanej poisťovni rozsudkom z 3. marca 2020 pre premlčanie ich nároku zamietol. Rozsudok okresného súdu bol na ich odvolanie potvrdený rozsudkom krajského súdu z 26. novembra 2020. Dovolanie sťažovateľky a jej manžela proti rozsudku krajského súdu bolo zamietnuté rozsudkom najvyššieho súdu z 30. augusta 2022. Proti týmto rozsudkom sťažovateľka a jej manžel podali ústavnú sťažnosť, ktorá bola uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 19/2023-10 z 10. januára 2023 odmietnutá. Vo vzťahu k rozsudkom okresného a krajského súdu pre nedostatok právomoci a vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí. Vo vzťahu k postupom súdov pre porušenie ústavných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie veci v primeranej lehote bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená, keďže žiaden zo súdov v čase podania ústavnej sťažnosti už nemohol vykonávať úkony, a tak spôsobovať prietahy, a vo vzťahu k žalovanému zamestnávateľovi je konanie prerušené pre vyhlásenie konkurzu na jeho majetok.

4. V rozsudkoch okresného a krajského súdu boli sťažovateľka a jej manžel zaviazaní nahradiť žalovanej poisťovni trovy konania. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením vyššieho súdneho úradníka zo 14. februára 2023 boli sťažovateľka s manželom zaviazaní nahradiť žalovanej poisťovni trovy právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby 663,13 eur. Proti tomu podali sťažnosť. Poukázali na to, že advokát poisťovne v konaní neskoro vzniesol námietku premlčania, pričom oni žalobu podali neskôr, keďže nebolo jasné, kto bude za škodu zodpovedať. Žiadali aplikovať § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a tvrdili, že priznaná náhrada je pre nich likvidačná a žalovaná aj bez zastúpenia advokátom mohla namietnuť premlčanie. Okrem toho je zrejmé, že svojho nároku sa pre konkurz nedomôžu ani proti žalovanému zamestnávateľovi.

5. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sudcu z 9. augusta 2023 bola sťažnosť zamietnutá. Okresný súd zvýraznil dvojfázovosť rozhodovania o náhrade trov konania s tým, že o základe tohto nároku bolo právoplatne rozhodnuté v rozsudkoch okresného a krajského súdu a pri rozhodovaní o výške náhrady tento základ nemožno modifikovať, keďže úlohou súdu je už len vyčíslit' výšku trov. Okresný súd poukázal na to, že advokát žalovanej poisťovne prevzal zastúpenie a na predvolanie sa zúčastnil dvoch pojednávaní: 10. januára 2017, keď vzniesol námietku premlčania, a po zrušení prvého rozsudku krajským súdom 3. marca 2020. Advokát žalovanej poisťovne bol na pojednávania riadne predvolaný, a preto náhrada trov za tieto úkony právnej služby je odôvodnená.

III.

6. Sťažovateľka rozsiahlo, kriticky a nesústreďene opisuje priebeh konania na všeobecných súdoch a namieta správnosť ich rozhodnutia vo veci samej. Rovnako sa vyjadruje k predchádzajúcim rozhodnutiam ústavného súdu. Zvýrazňuje, že poisťovňa sa k žalobe vyjadrila už v júli 2011, no námietku premlčania vzniesla prostredníctvom advokáta až na pojednávaní v roku 2017. Z toho vyvodzuje okolnosť hodnú osobitného zreteľa, ktorá mala byť zohľadnená v rozhodnutí o výške náhrady trov. Zvýrazňuje, že sudca okresného súdu, ktorý rozhodoval v jej veci, je aj predsedom tohto súdu, voči ktorému už ústavný súd vyslovil porušenie jej práv, a preto nebol v jej veci nestranný (žalovanú naviedol na vznesenie námietky premlčania).

IV.

7. Napriek tomu, že ústavná sťažnosť je nesústredenou kritikou rozhodnutí a postupov všeobecných súdov, je z nej zrejmé, že v dvoch rovinách smeruje len proti postupu okresného súdu. Prvou je nesprávnosť rozhodnutia okresného súdu vo veci samej, ktorý sťažovateľka stotožňuje s jeho postupom, pričom táto nesprávnosť mala byť spôsobená i tým, že vo veci rozhodoval voči nej zaujatý sudca. K tomu treba uviesť, že sťažovateľka všetky tieto svoje námietky mohla využiť či už v odvolaní alebo dovolaní, čo aj urobila. Dokonca rovnaké okolnosti namietala aj vo svojej predchádzajúcej ústavnej sťažnosti. Preto ústavný súd v rozsahu proti postupu okresného súdu nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti sťažovateľky z dôvodu porušenia jej ústavných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (čl. 38 ods. 1 listiny) a spravodlivé súdne konanie pred nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bola ústavná sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

8. Na strane druhej sťažovateľka porušenie ústavných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie veci v primeranej lehote odôvodňuje zdĺhavým postupom okresného súdu v rozhodovaní o jej žalobe proti žalovanej poisťovni. V rozsahu proti postupu okresného súdu do nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 197/2017-30 zo 4. júla 2017 je ústavná sťažnosť podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde neprípustná, keďže sa týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol. Preto ústavná sťažnosť bola v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

9. Čo sa týka postupu okresného súdu po tomto náleze, je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená. Teraz už skutočne, potom ako okresný súd rozhodol aj o výške náhrady trov konania, nemožno očakávať, že by v spore medzi sťažovateľkou a žalovanou okresný súd musel vykonať akékoľvek ďalšie úkony. Ústavná sťažnosť musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv (IV. ÚS 104/03). Ak v čase podania ústavnej sťažnosti už nemôže dochádzať k porušovaniu práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 6/03). To je akceptované aj Európskym súdom pre ľudské práva (Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009). Namietané konanie pred okresným súdom bolo vo veci samej právoplatne skončené ešte pred podaním ústavnej sťažnosti a v tomto čase bolo rozhodnuté aj o výške náhrady trov konania. Preto súčasným postupom okresného súdu nedochádza k porušovaniu ústavných práv sťažovateľky. To odôvodňuje odmietnutie ústavnej sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

10. Vo vzťahu k uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania sťažovateľka podala sťažnosť, o ktorej ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením rozhodol sudca okresného súdu. Jeho právomoc vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o porušení ústavných práv sťažovateľky uznesením vyššieho súdneho úradníka podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde,

čo odôvodňuje odmietnutie ústavnej sťažnosti v tomto rozsahu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

11. Sťažovateľka napokon namieta porušenie ústavných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím sudcu o zamietnutí jej sťažnosti. K tomu treba uviesť, že rozhodovacia činnosť ústavného súdu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že ich skutkové a právne závery môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu len vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné, a zároveň majú za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Ústavný súd zdôrazňuje svoju zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže otázka trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémneho zásahu do základného práva (II. ÚS 78/03, III. ÚS 470/2021).

12. Nesprávnosť právneho záveru namietaného uznesenia sťažovateľka vyvodzuje z toho, že okresný súd v rozhodnutí o výške náhrady trov nezohľadnil ňou tvrdené skutočnosti (neskoré vznesenie námietky premlčania, právna neistota pred podaním žaloby, výška priznanej náhrady s ohľadom na jej pomery). K tomu okresný súd uviedol, že v rozhodnutí o výške náhrady, o ktorej, čo sa týka základu, už bolo rozhodnuté, nemožno aplikovať § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Tento záver je prostý právneho omylu, keďže § 257 CSP je systematicky zaradený vo všeobecných ustanoveniach o náhrade trov konania (§ 255 až § 261 CSP). Z toho je zrejmé, že toto ustanovenie možno aplikovať len v rozhodnutí o základe nároku na náhradu trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, a nie v rozhodnutí podľa § 262 ods. 2 CSP, podľa ktorého o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Rozhodovanie o aplikácii § 257 CSP je súčasťou rozhodnutia o základe nároku na náhradu trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP, čo vylučuje, aby dôvody hodné osobitného zreteľa boli zohľadňované v rozhodnutí podľa § 262 ods. 2 CSP. Záver okresného súdu v namietanom uznesení je prostý zjavného právneho omylu, čo vylučuje porušenie ústavných práv sťažovateľky. Preto je ústavná sťažnosť v rozsahu proti uzneseniu okresného súdu z 9. augusta 2023 zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu